

Типи виборчих систем

```
graph TD; A[Типи виборчих систем] --> B[Мажоритарна]; A --> C[Пропорційна]; A --> D[Змішана];
```

Мажоритарна

Пропорційна

Змішана

Виборчі системи світу

Мажоритарні

40,8% (89)

FRTR – Система відносної більшості

TRS – Двотурова система (абсолютної більшості)

AV – Альтернативне голосування

BV – Блокове голосування

PBV – Голосування за партійний блок

Пропорційні

39,5% (86)

PR List – Пропорційне представництво за партійними списками

STV – Система єдиного перехідного голосу

Змішані

15,1% (33)

Parallel – Паралельна система

MMR – Змішана пропорційна система

Нетипові

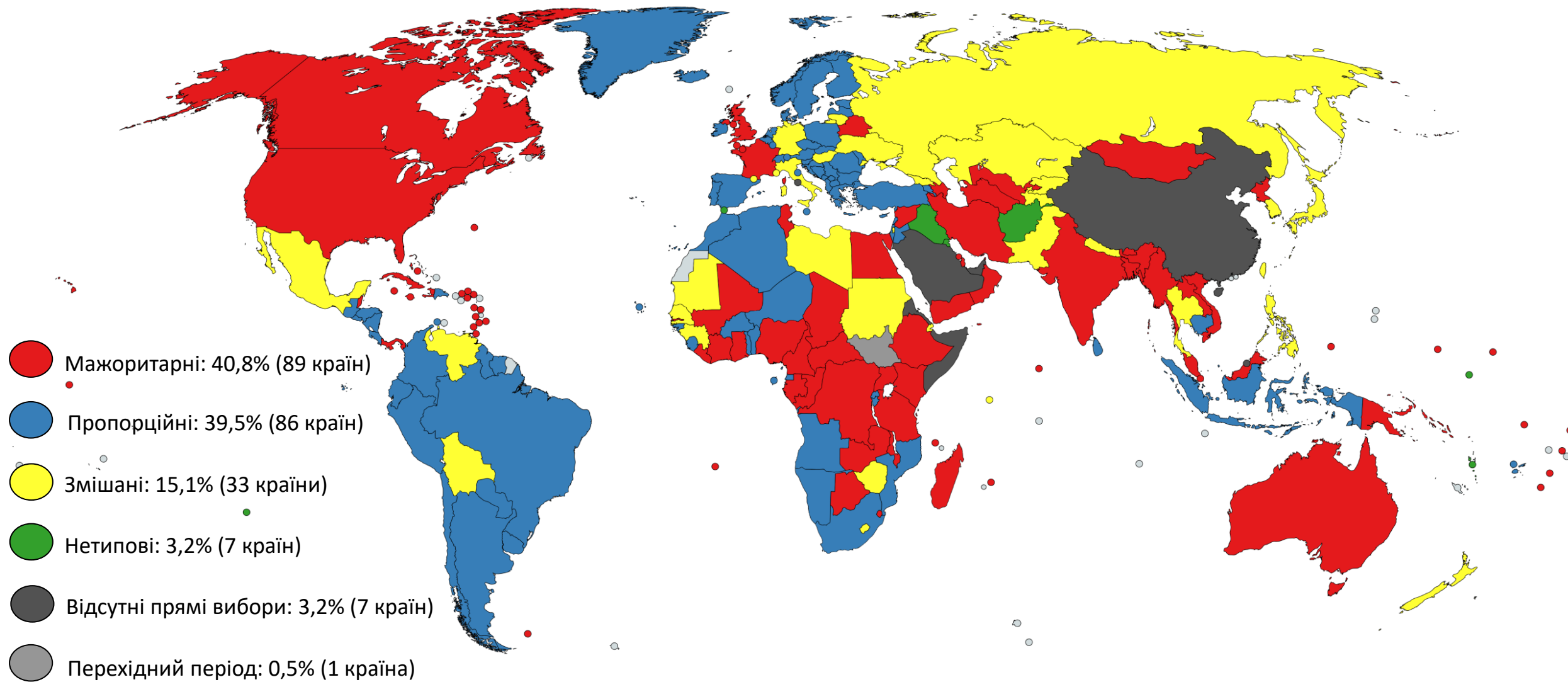
3,2% (7)

SNTV – Система єдиного неперехідного голосу

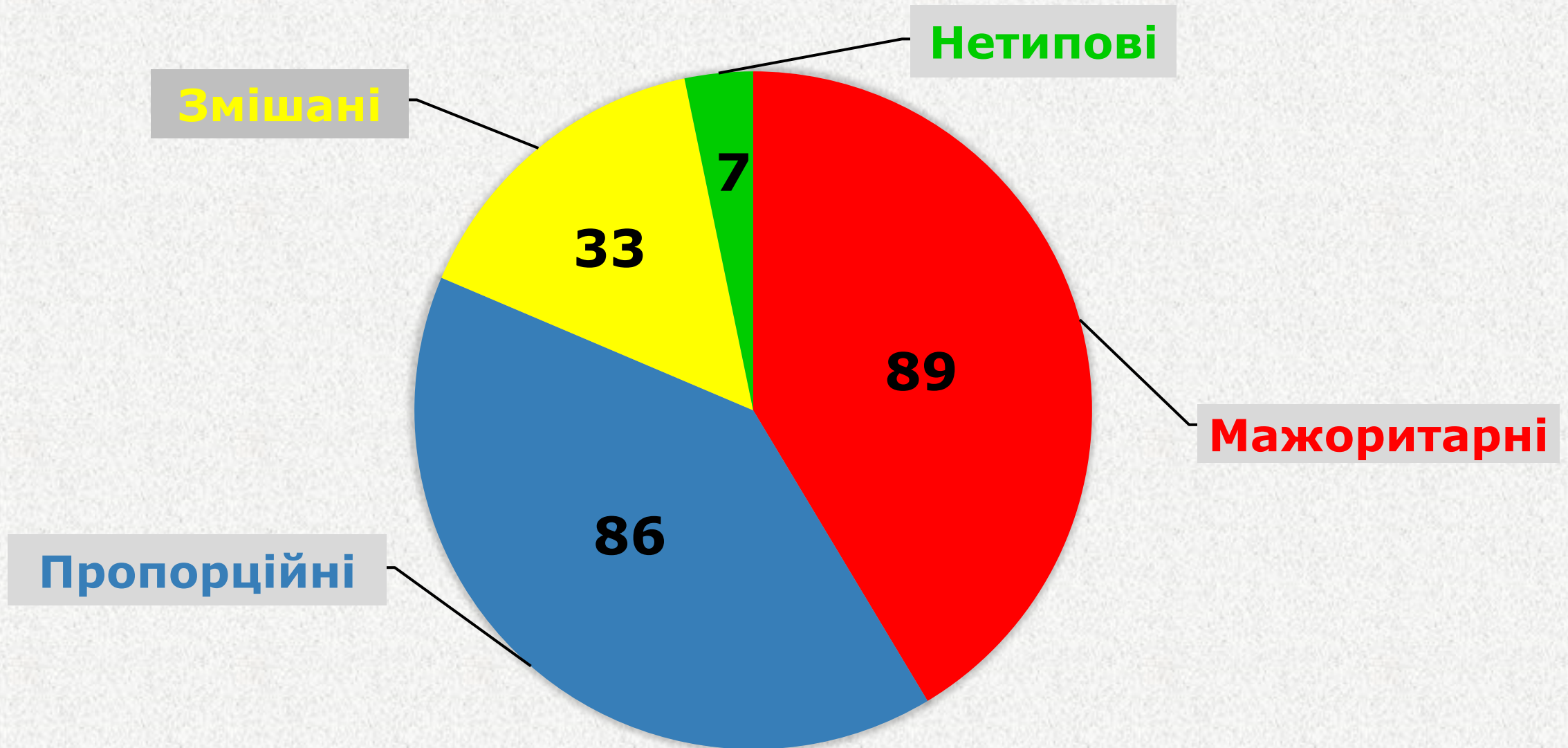
LV – Обмежене голосування

VS – Підрахунок за методом Борда

Сім'ї виборчих систем світу

ПОШИРЕННЯ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ У СВІТІ

МАЖОРИТАРНІ ВИБОРЧІ СИСТЕМИ

1

- Мажоритарна система відносної більшості (FPTP)

2

- Двотурова система (TRS)

3

- Альтернативне голосування (AV)

4

- Блокове голосування (BV)

5

- Партійно-блокове голосування (PBV)

СУТНІСТЬ МАЖОРИТАРНОЇ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ

депутатські мандати розподіляються між кандидатами за принципом більшості зібраних голосів

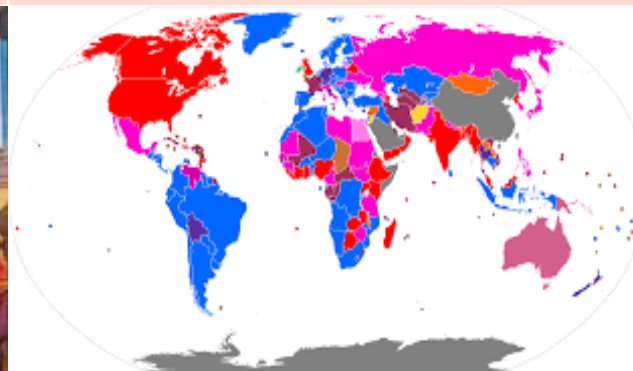
КОЛИ?

**найдавніша
система**

ДЕ?

**понад 70 країн
світу**

Мажоритарні виборчі системи

ФРТР — Система

відносної більшості

TRS — Двотурова

система

AV — Альтернативне

голосування

BV — Блокове

голосування

PBV — Голосування

за партійний блок

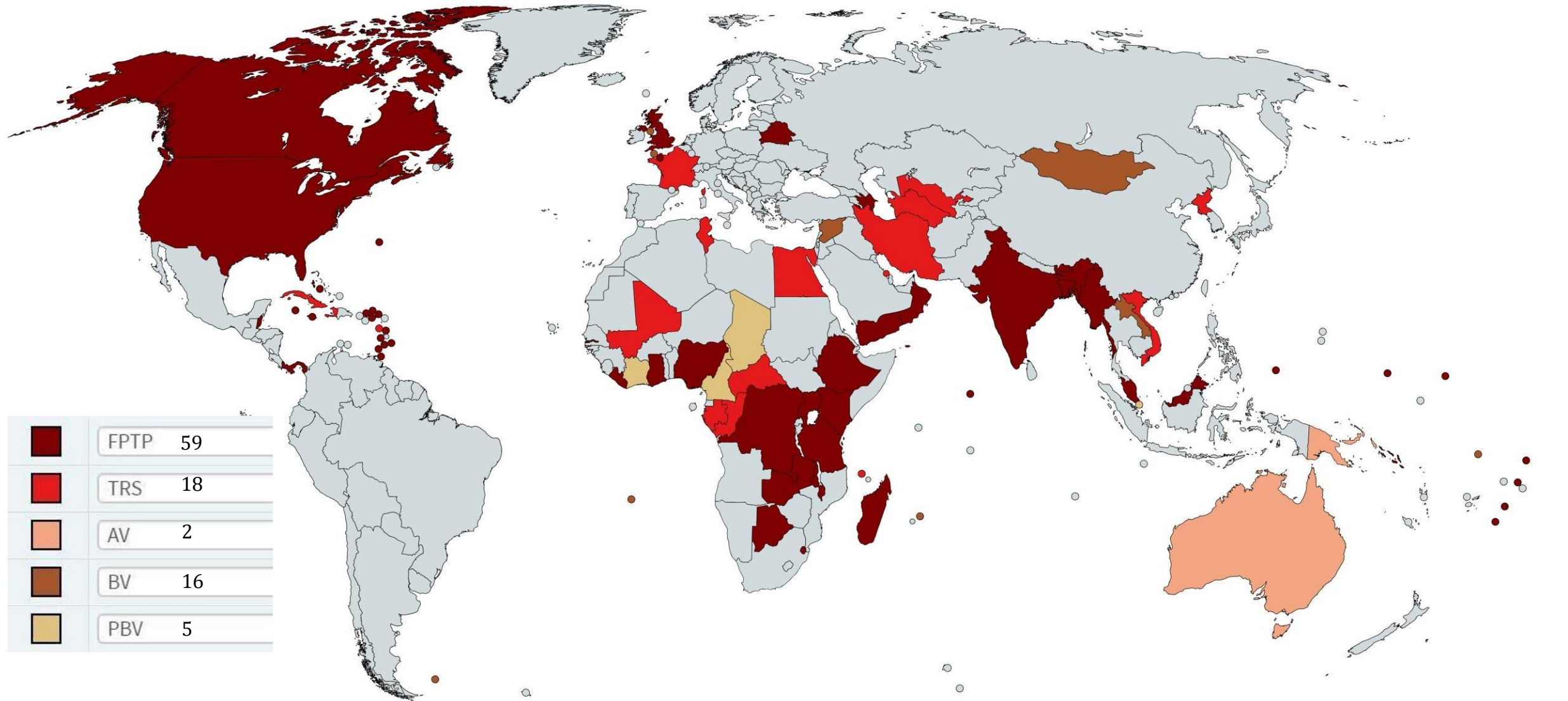

Одномандатні округи

Багатомандатні округи

Мапа мажоритарних виборчих систем (законодавчі органи)

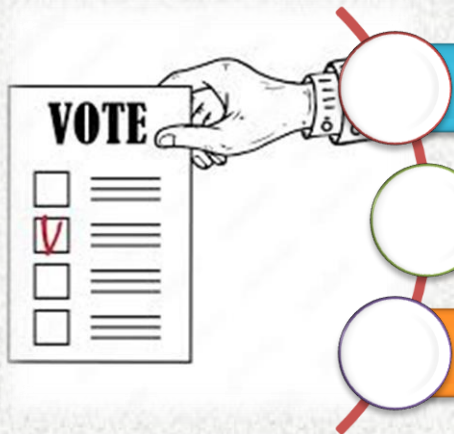

МАЖОРИТАРНА СИСТЕМА ВІДНОСНОЇ БІЛЬШОСТІ

(FPTP – First Past The Post)

найпростіший різновид мажоритарної системи

Використовується в одномандатних округах

Виборці голосують за одного кандидата

Перемагає той кандидат, який отримає відносну (просту) більшість голосів

Магнітуда округу

кількість виборних
місць

одномандатний

Структура бюлетеня

як виборці висловлюють
свій вибір

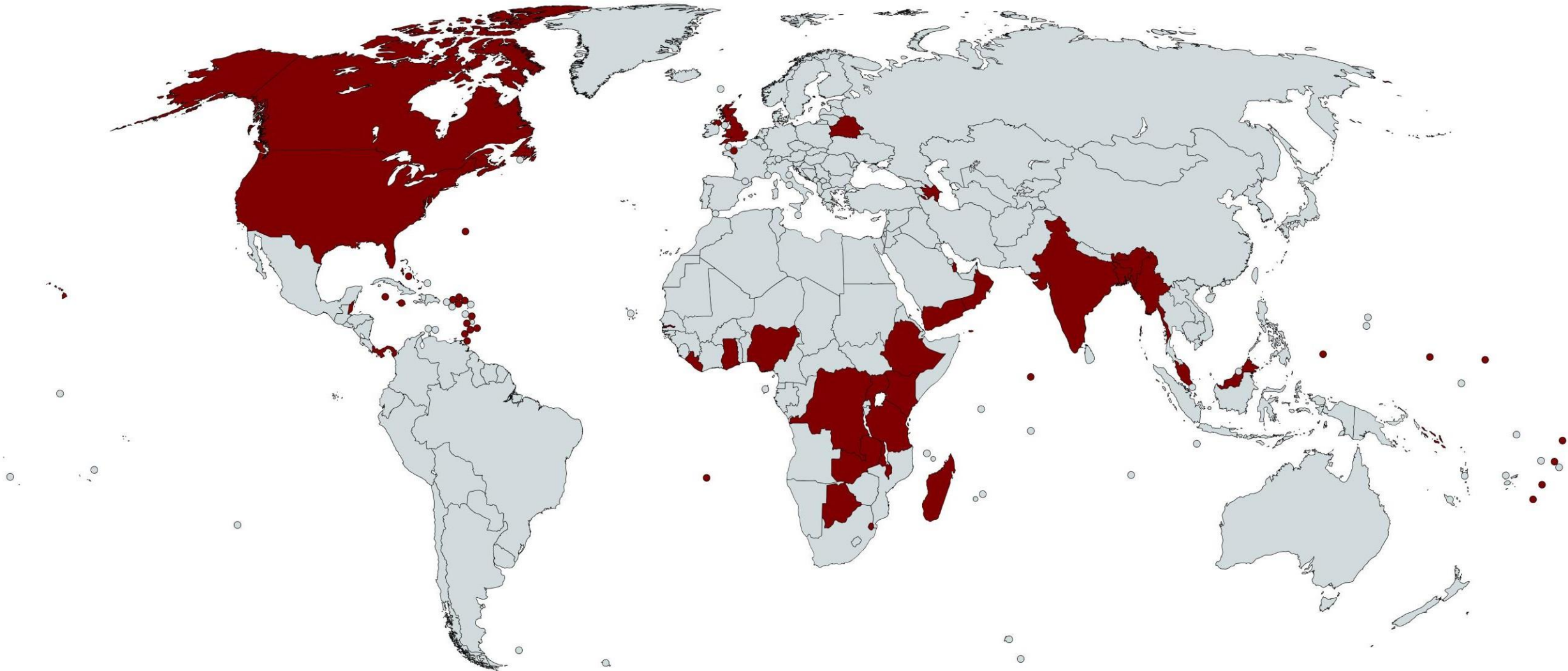
за одного кандидата

Виборча формула

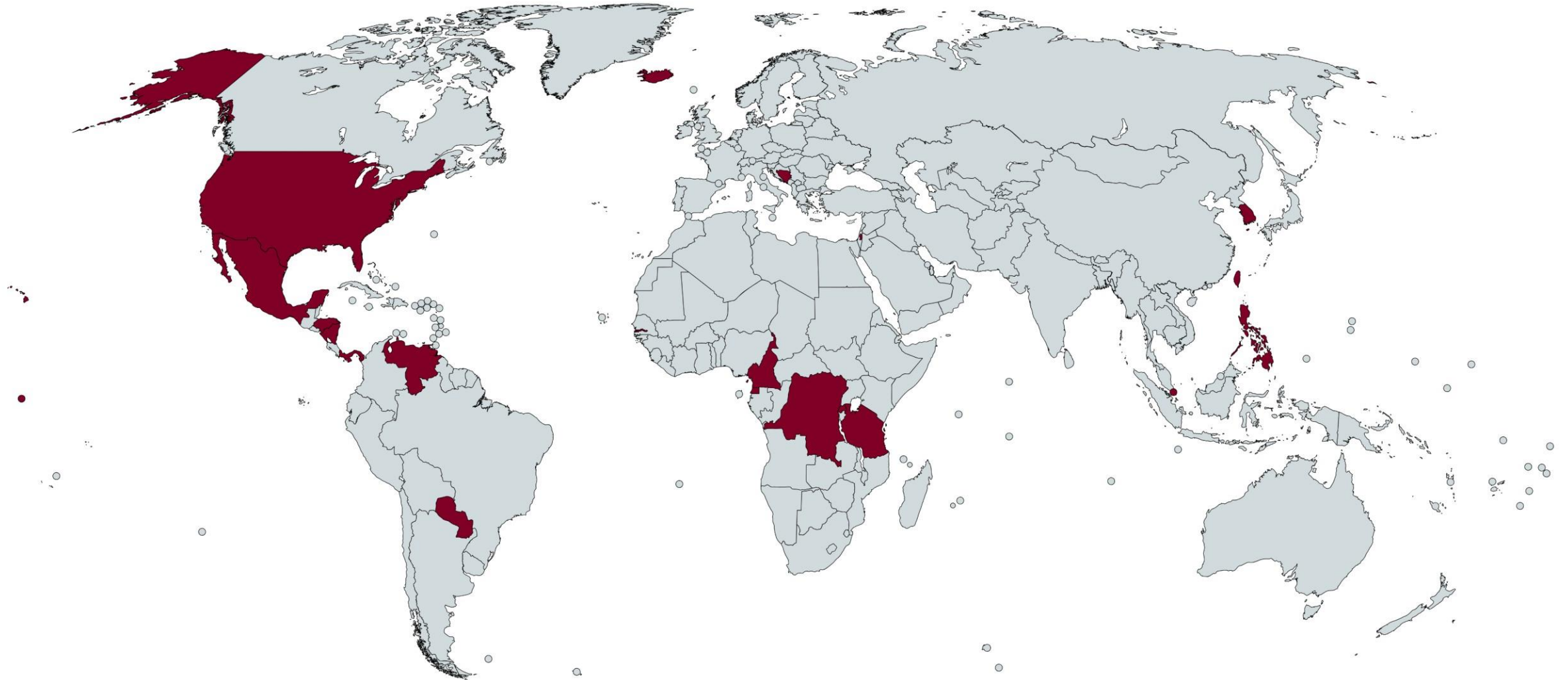
як визначається
переможець

відносна більшість

FRTP використовується в **59** країнах для обрання законодавчих органів

FRTR використовується в 21 країні для виборів глави держави

Мажоритарна система відносної більшості

А - 11%

Б - 23%

В - 34%

Г - 32%

66%

«the winner takes it all»

«англійська»

«вестмінстерська»

Пар- тії	Голоси виборців по округах (тис.)				
	I	II	III	IV	V
А	17	18	16	17	5
Б	13	12	14	13	25

73 тис.

77 тис.

Велика Британія, 1951

Консерватори	13713 тис.	48%	312 місць	51,35%
Лейбористи	13948 тис.	48,8%	295 місць	47,2%

Велика Британія, 1974

Консерватори	11857 тис.	38,8%	296 місць	46,6%
Лейбористи	11654 тис.	37,5%	301 місце	47,4%

Велика Британія, 2015

Партія незалежності Великої Британії	12,6%	1 місце (з 650)	0,15%
Національна партія Шотландії	4,7%	56 місць (з 650)	8,6%

Канада, 1993

Партія прогресивних консерваторів	16% голосів	0,7% місць в парламенті
-----------------------------------	--------------------	--------------------------------

Лесото, 1998

Національна партія суто	24% голосів	1% місць в парламенті
-------------------------	--------------------	------------------------------

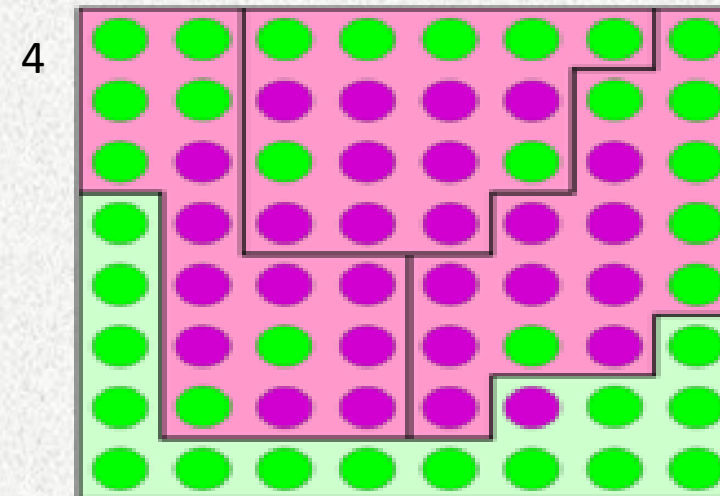
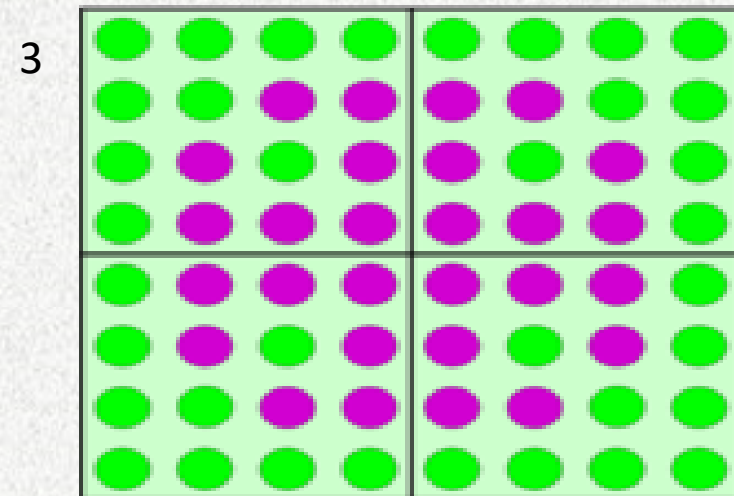
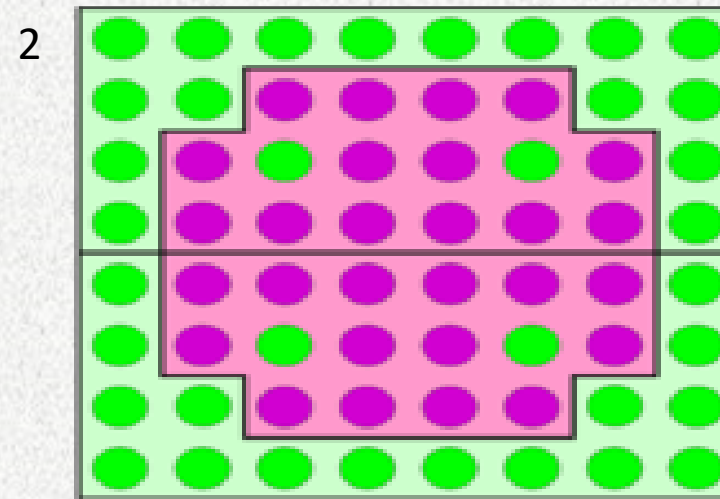
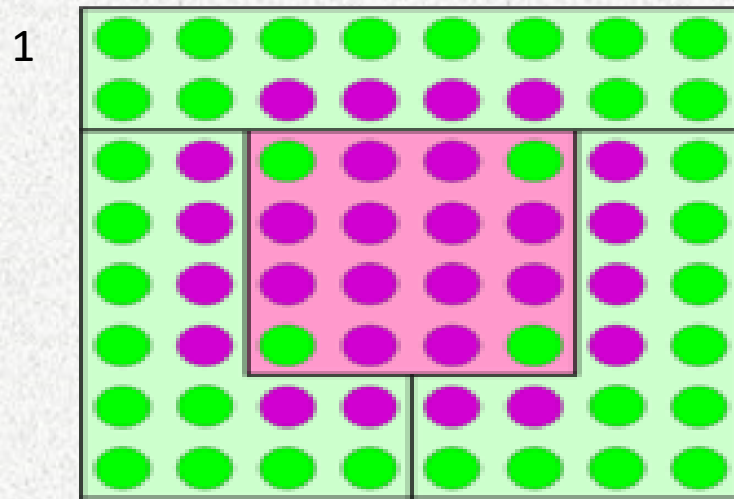
Виборча географія/Gerrymandering (від «Gerrymander» – підтасування виборів)

Історія походження

Слово «gerrymander» виникло в 1812 році, коли карикатурист зобразив один з виборчих округів штату Массачусетс у вигляді саламандри, а видавець газети назвав цей малюнок «Gerrymander», на прізвище губернатора штату Е. Геррі, винахідника цієї системи, який вперше успішно застосував її.

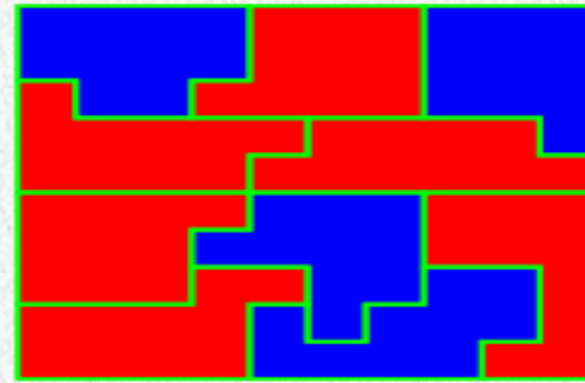
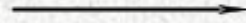
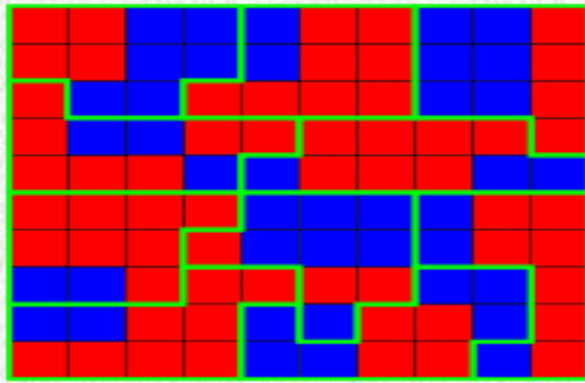
За допомогою маніпуляцій над межами округів губернатор Геррі домогся того, що на виборах в Сенат його Демократично-республіканська партія отримала **29 місць з 40**, а партія федералістів – лише **11 місць з 40**. Цей результат був досягнутий незважаючи на те, що противники губернатора – федералісти – отримали більшість голосів.

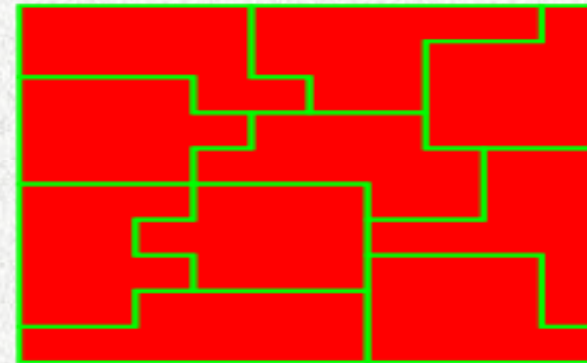
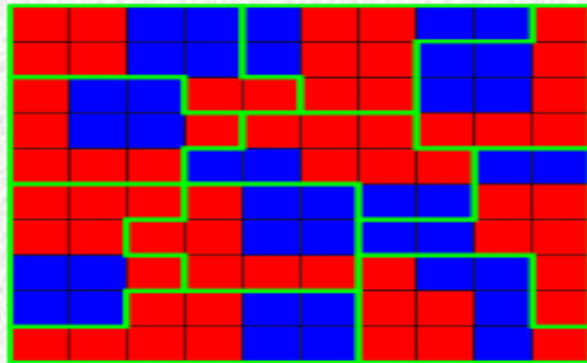

Рисунки 1, 2: «честное» деление на округа.
Рисунки 3, 4: джерримендеринг.

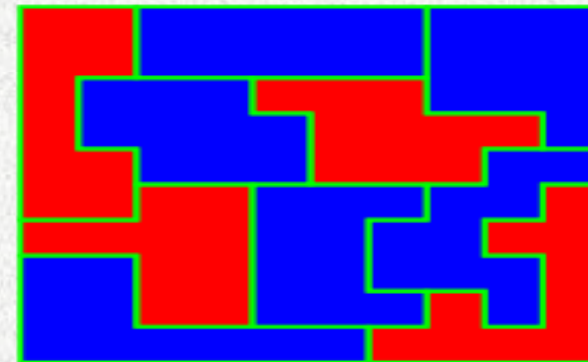
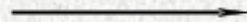
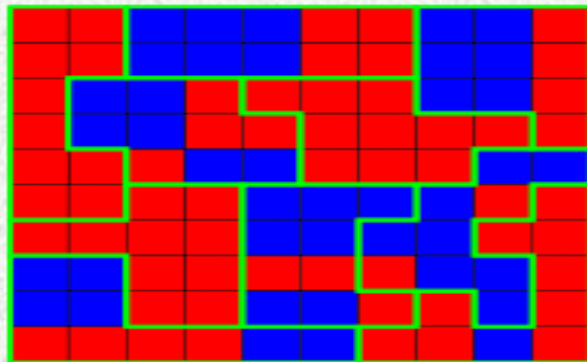

Рис.1. «Червоні» перемагають у шести округах, а «сині» — у чотирьох

Рис.2. «Червоні» перемагають у всіх десяти округах

Рис.3. «Сині» перемагають у шести округах, а «червоні» — у чотирьох

Congressional District 23

nationalatlas.gov™

23 Congressional District

Ventura County

California (53 Districts)

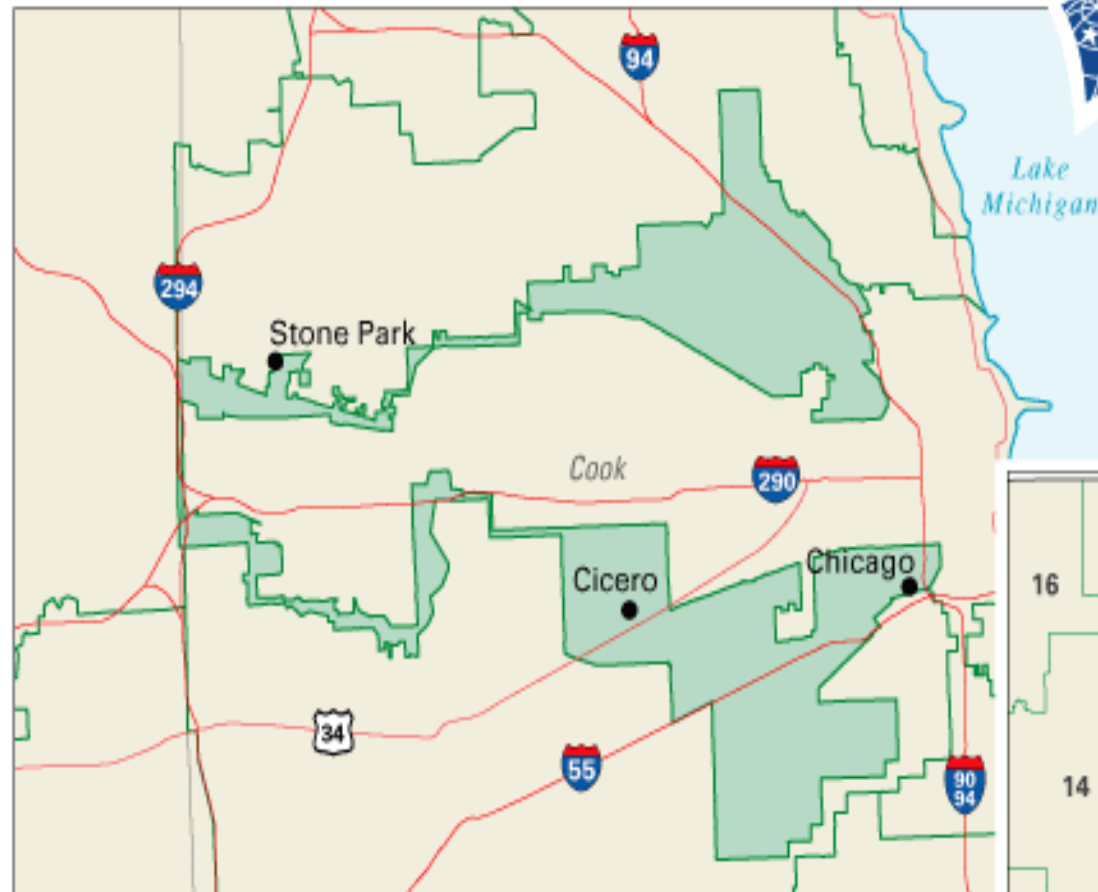
Каліфорнія, 23 виборчий округ (2002-2011)

«стрічка ганьби» або «округ, який зникає під час припливу»

Congressional District 4

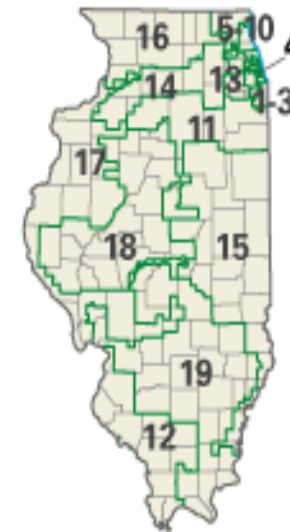
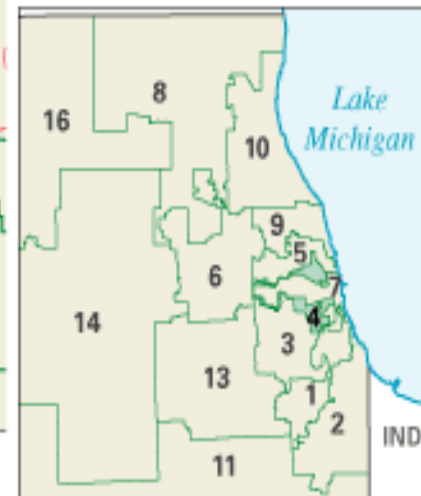
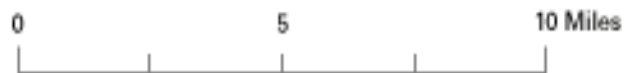

nationalatlas.gov™

4 Congressional District

Cook County

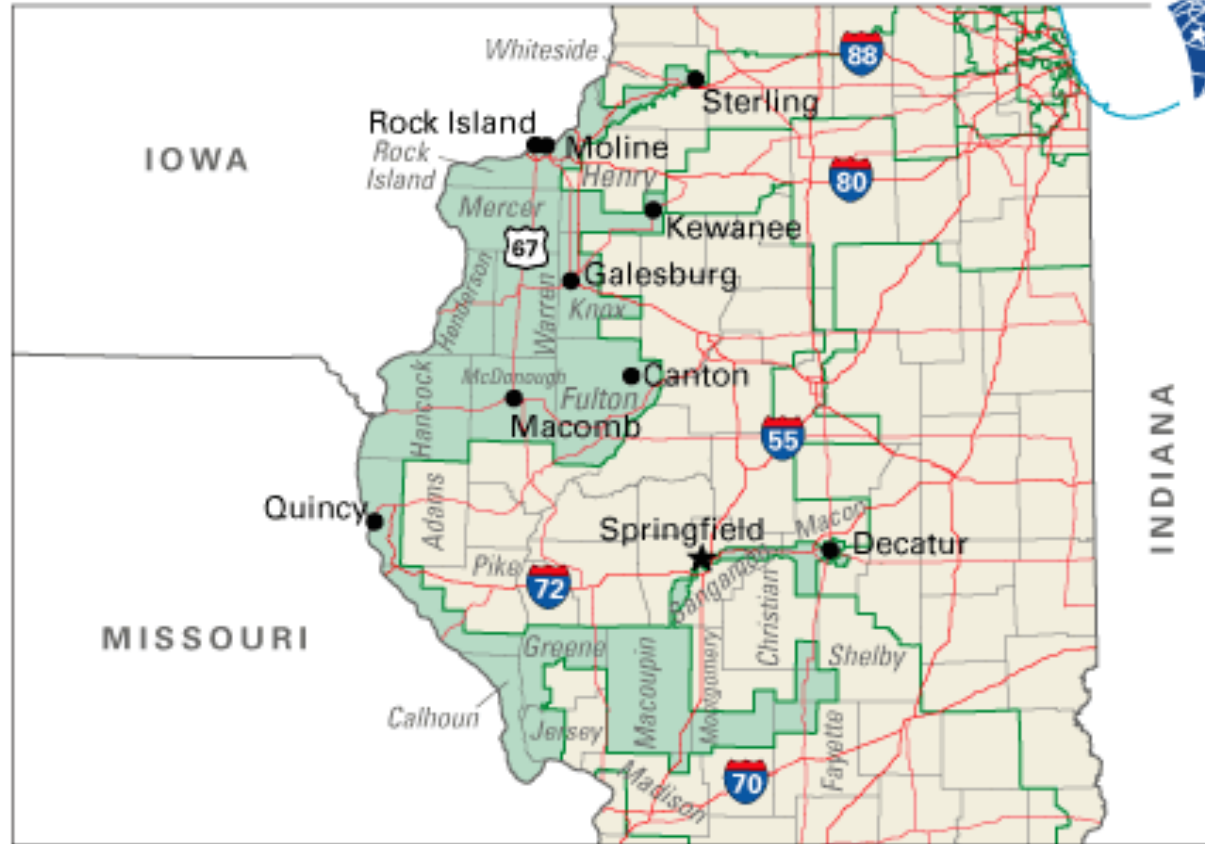
Illinois
(19 Districts)

Іллінойс, 4 виборчий округ (2003–2011) — «навушники»

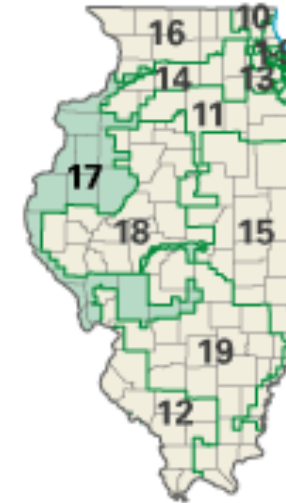
Congressional District 17

nationalatlas.gov™

17 Congressional District
Fulton County

Illinois (19 Districts)

Іллінойс, 17 виборчий округ (2003–2011) — «кролик на скейтборді»

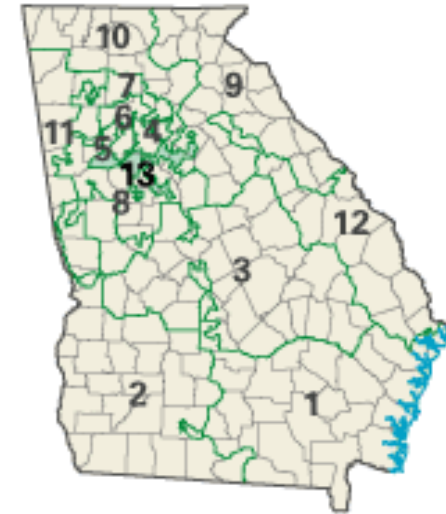
Congressional District 13

nationalatlas.gov^{TM}

13 Congressional District
Clayton County

Georgia (13 Districts)

Джорджія, 13 виборчий округ (2002–2005) — «кішка, яку переїхали»

ДВОТУРОВА СИСТЕМА (TRS - The Two-round System)

«французька»

Використовується в одномандатних округах

Виборці голосують за одного кандидата

Перемагає той кандидат, який отримає абсолютну більшість голосів

**Абсолютна
більшість
голосів**

$$= \frac{\text{Кількість дійсних голосів}}{2} + 1$$

**50% + 1
ГОЛОС**

Для 8 голосів більшість складає 5 (50 % від 8 = 4; 4 + 1 = 5)

- Якщо у першому турі жоден кандидат не отримав абсолютної більшості, проводиться другий тур, в якому беруть участь два кандидати, що набрали найбільшу кількість голосів у першому турі.
- У другому турі – перемагає той кандидат, який набрав більшість голосів.

Магнітуда округу

кількість виборних
місць

одномандатний

Структура бюлетеня

як виборці висловлюють
свій вибір

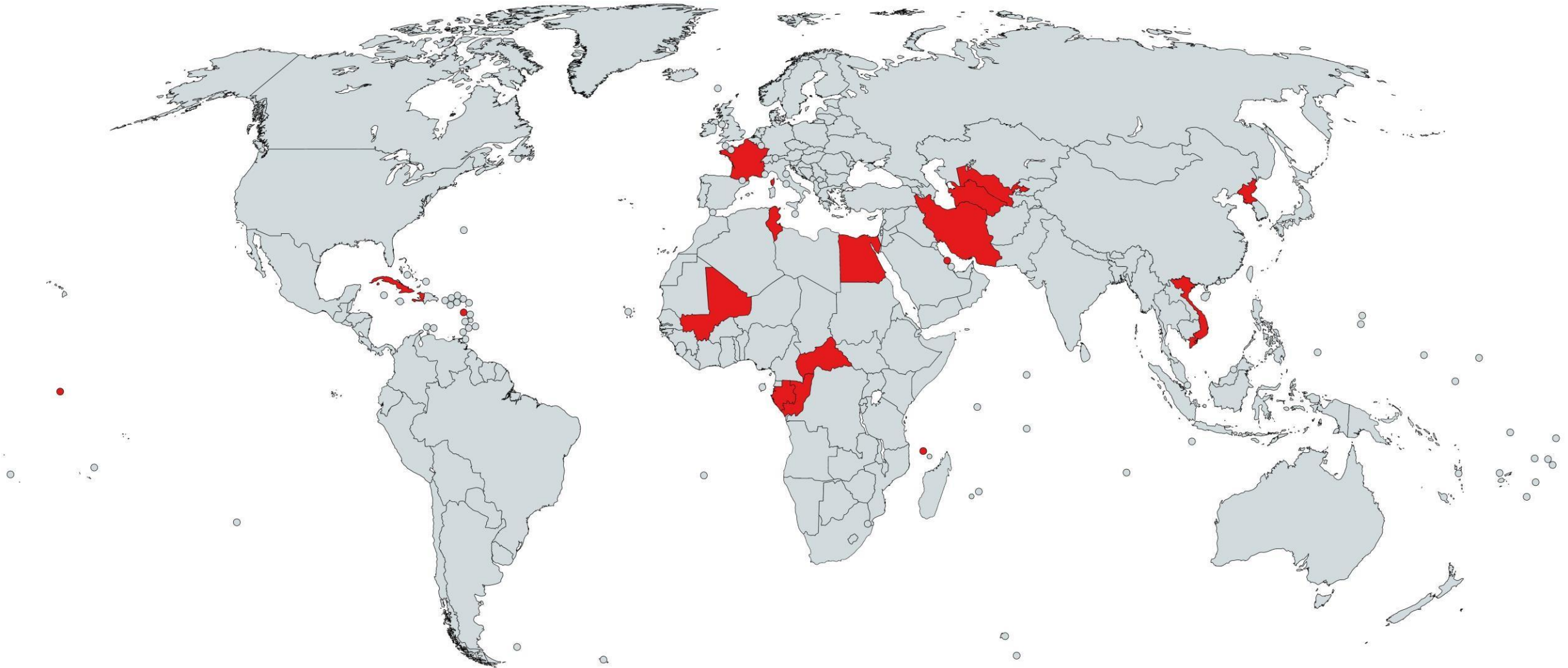
за одного кандидата

Виборча формула

як визначається
переможець

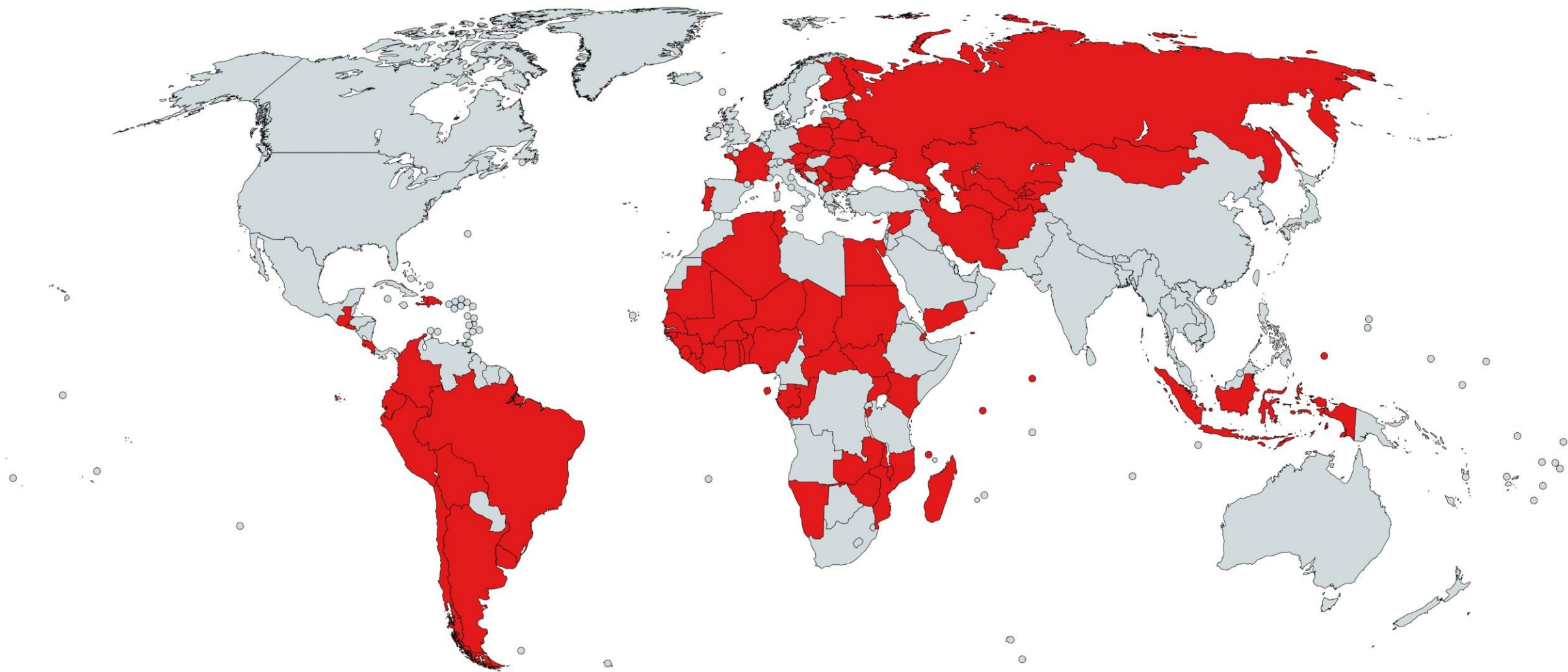
абсолютна більшість

TRS використовується в **18** країнах для виборів законодавчих органів

TRS використовується у 87 країнах для виборів глави держави

Президентські вибори

Франція

- **1958** – **1 тур** (Шарль де Голль – 78,5%)
- **Всі інші** вибори – 2 тури

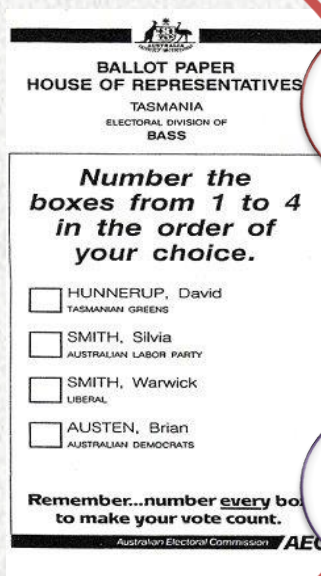
Росія

- **1991** – 1 тур (Єльцин – 57,3%)
- **1996** – **2 тури** (Єльцин - Зюганов)
- **2000** – 1 тур (Путін – 52,9%)
- **2004** – 1 тур (Путін – 71,3%)
- **2008** – 1 тур (Медведєв – 69,6%)
- **2012** – 1 тур (Путін – 63,6%)
- **2018** – 1 тур (Путін – 76,7%)
- **2024** – 1 тур (Путін – 87%)

Україна

- **1991** – **1 тур** (Кравчук – 61,6%)
- **1994** – 2 тури (**Кучма** - Кравчук)
- **1999** – 2 тури (**Кучма** - Симоненко)
- **2004** – 2 тури (**Ющенко** - Янукович)
- **2010** – 2 тури (**Янукович** - Тимошенко)
- **2014** – **1 тур** (Порошенко – 54,7%)
- **2019** – 2 тури (**Зеленський** - Порошенко)

АЛЬТЕРНАТИВНЕ ГОЛОСУВАННЯ (AV – The Alternative Vote)

Використовується в одномандатних округах

Виборці вказують порядок вподобання кандидатів, проставляючи в бюлетенях цифру 1 для найбільш пріоритетного кандидата, 2- для наступного і т. д.

Кандидат, який набрав **абсолютну більшість** голосів перших вподобань, оголошується обраним. Якщо жоден кандидат не набрав абсолютної більшості голосів перших вподобань, найменш успішні кандидати виключаються, а подані за них голоси перерозподіляються серед кандидатів другого вподобання на їх бюлетенях, поки один з кандидатів не отримає абсолютної більшості.

Магнітуда округу

кількість виборних місць

одномандатний

Структура бюлетеня

як виборці висловлюють свій вибір

вказує порядок вподобань

Виборча формула

як визначається переможець

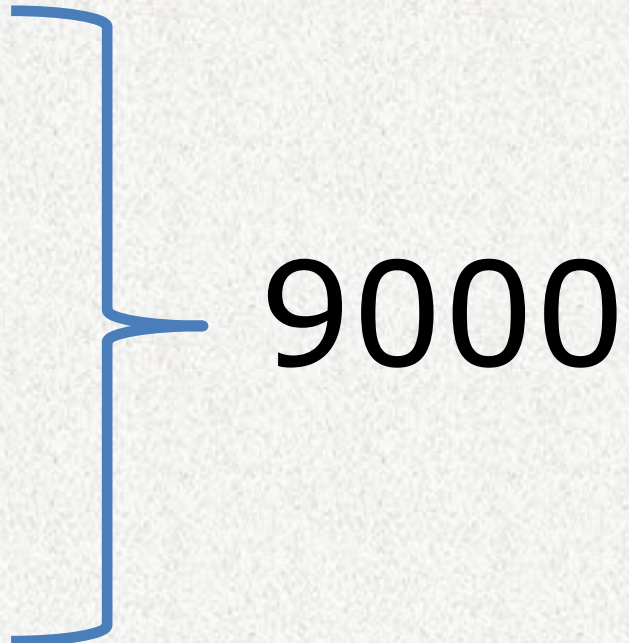
абсолютна більшість

A	1
Б	3
B	2
Г	-

A	19000
Б	12000
B	10000
Г	9000

50000

25001

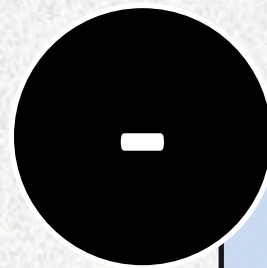
A	1000	
Б	5000	
В	3000	

9000

A	$19000 + 1000 = 20000$
Б	$12000 + 5000 = 17000$
В	$10000 + 3000 = 13000$

1 тур

складність

Підрахунок голосів Австралія

AV використовується в 2 країнах для виборів законодавчих органів

Мажоритарні виборчі системи

ФРТР — Система

відносної більшості

TRS — Двотурова

система

AV — Альтернативне

голосування

BV — Блокове

голосування

PBV — Голосування

за партійний блок

Одномандатні округи

Багатомандатні округи

БЛОКОВЕ ГОЛОСУВАННЯ (BV – Block Vote)

Sightline INSTITUTE

Bloc Voting (majoritarian)

Sample Ballot (filled)

Vote for three.
The candidates with the most votes wins.

☐	Maria Moderate
☒	Rachel Right
☐	Leroy Left
☒	Rex Rural
☐	Elijah End Corruption
☐	Felicia Fund College
☒	Chen Cut Taxes

Використовується в багатомандатних округах

Виборці мають стільки голосів, скільки мандатів (зазвичай виборці мають право використати будь-яку кількість наявних у них голосів, від максимального до мінімального).

Перемагають кандидати, які набрали найбільшу кількість голосів

Магнітуда округу

кількість виборних місць

багатомандатний

Структура бюлетеня

як виборці висловлюють свій вибір

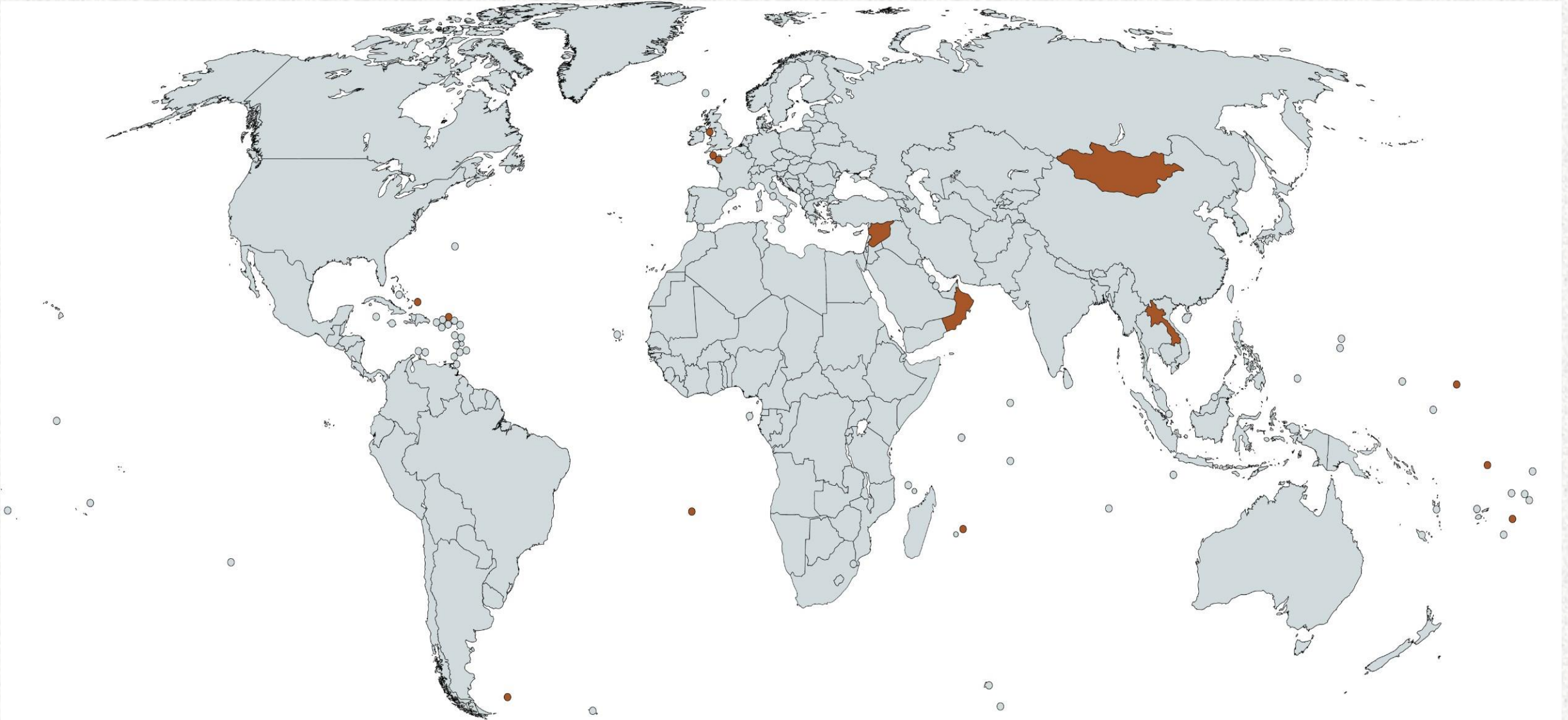
голосують за кандидатів (скільки мандатів)

Виборча формула

як визначається переможець

відносна більшість

VV використовується в **16** країнах для виборів законодавчих органів загалом (у **10** країнах як основна виборча система)

Партійно-блокове голосування (PBV – Party Block Vote)

Batman bin Suparman Stamford Raffles Tan Ah Kow	★	
Vanda Joaquim Lim Peh Sang NilaUtama	☾	

Використовується в багатомандатних округах

Виборці голосують за одну партію (не обираючи між кандидатами)

Партія, яка набрала більшість голосів, отримує всі місця в даному виборчому окрузі

Магнітуда округу

кількість виборних
місць

багатомандатний

Структура бюлетеня

як виборці висловлюють
свій вибір

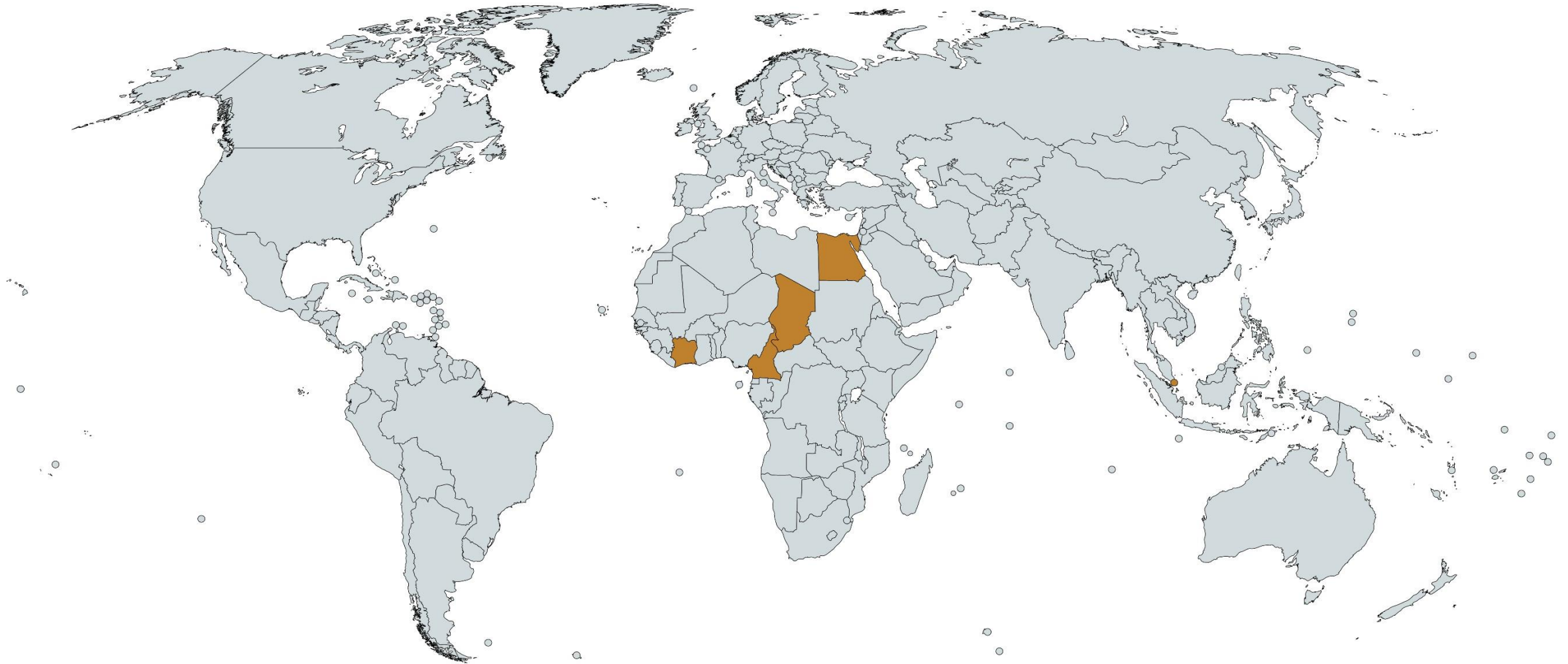
**голосують за одну
партію**

Виборча формула

як визначається
переможець

відносна більшість

РВУ використовується в 5 країнах для виборів законодавчих органів

Дякую за увагу!!!

